

Elnur Salihović

Kako obračunati **zekat?**

mr. Elnur Salihović: KAKO OBRAČUNATI ZEKAT?

Izdavač: Rijaset Islamske zajednice u BiH, 2010.

Za Izdavača: Selim Jarkoč • Urednik: Mustafa Prljača

• Recenzija: dr. Enes Ljevaković • Lektura Fatima Alihodžić

Dizajn i tehničko uređenje: Tarik Jesenković • DTP: IC El-Kalem

Štampa: BEMUST • Za štampariju: Mustafa Bećirović

Tiraž: 2000

ZEKAT, jedan od pet stubova islama, nakon namaza, prema mišljenju većine islamskih pravnika, najznačajniji je islamski šart i obaveza muslimana. Ispravno razumijevanje zekata i njegova primjena u svakodnevnom životu od krucijalne je važnosti kako za muslimana kao pojedinca tako i za cjelokupnu zajednicu muslimana. Etimološki zekat je arapska riječ koja označava čišćenje, rast, napredovanje. U praksi muslimana zekat označava čišćenje imetka od nečistoća kao pripreme za njegov rast, napredak i uvećavanje. Sa aspekta islamskog prava, zekat podrazumijeva određeni dio imovine koju, u skladu sa Allahovim propisima, treba distribuirati među kategorijama ljudi koji imaju određenu potrebu. Također, ta riječ označava i sam čin davanja ili izdvajanja dijela imovine. Određeni islamski učenjaci, tumačeći značenje riječi zekat, kažu da je dio imovine koji se daje u skladu sa ovom islamskom obavezom nazvan zekatom upravo zato što on uvećava imovinu iz koje je izdvojen i štiti je od propadanja i uništenja. Također, većina učenjaka se slaže da zekat ima višestruke efekte, pa tako pomenuto čišćenje i napredovanje se ne odnosi samo na imovinu, nego i na osobu koja daje zekat, jer zekat čisti i njegovu dušu, kao i osobe koje primaju zekat. To mišljenje se temelji na kur'anskom ajetu iz sure Et-Tevbe:

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ
صَلَوَاتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Uzmi od dobara njihovih zekat da ih njime očistiš i blagoslovljenim učiniš, i pomoli se za njih, molitva tvoja će ih, sigurno, smiriti. A Allah sve čuje i sve zna.

(Kur'an: Et-Tevbe, 103)

Gledano iz ugla većine zekatnih obaveznika, danas, vidljiv i naglašen je samo njihov čin davanja kao čin finansiranja i odricanja od dijela imovine. Međutim, na temelju citiranog ajeta jedan od najpoznatijih savremenih islamskih učenjaka Jusuf el-Karadavi u svom *Fikhu-z-zekatu* kaže da islam

ne gleda na davaoca zekata kao na puki izvor sredstava ili finansijera, već kao na osobu kojoj je stalno potrebno duhovno i materijalno pročišćenje i blagoslov.

U navedenom ajetu, kao i na još jedanaest mjesta u Kur'anu za zekat se koristi pojam *sadakah* ili plural te riječi *sadakat*. Također, u hadisima Muhammeda, alejhi-s-selam, riječ *sadakah* se vrlo često javlja kao sinonim riječi zekat. Riječ *sadekah* je izvedena iz riječi *siddk* što u arapskom jeziku označava istinitost, povjerljivost, a jedno od značenja joj je i potpuna predanost u potvrđivanju vjere svojim djelima. Jedan od poznatih islamskih učenjaka Vahidi kaže da *sadaka* (*sadeqah*) označava davanje određene robe ili novca, u ime Allaha, kao izražavanje potpune vjere i potvrde vjerovanja u proživljenje i Drugi svijet. Muhammed, alejhi-s-selam, je jednom prilikom rekao da je *sadaka* dokaz i potvrda.¹ U islamskim izvorima pominje se nekoliko vrsta *sadake*. Tri vrste *sadake* su općepoznate, dok su samo dvije općeprihvaćene kod muslimana u Bosni i Hercegovini. Općepoznate i prihvaćene *sadake* su *sadekату-l-fitr* ili u našem narodu poznate kao *vitre* i obična *sadaka*. *Sadekату-l-fitr* je *vadžib* i ta *sadaka* se daje samo u toku mjeseca ramazana. Druga, obična *sadaka*, daje se tokom cijele godine i ona nema stupanj obaveze već dobrog djela za koje će musliman biti adekvatno nagrađen. Treća *sadaka*, koja se također može dati u toku cijele godine, a koja posebno kod muslimana u Bosni i Hercegovini nije dobila odgovarajuće mjesto, je i najvažnija *sadaka*, koja ima stupanj *farza*, stroge obaveze za muslimana i jednog od pet šartova islama. Interesantno je istaći da i obična *sadaka*, a posebno *sadekату-l-fitr* zauzimaju mnogo važnije mjesto u životu muslimana u Bosni i Hercegovini od pomenute obavezne *sadake*, zekata. Iako prakticiranjem sve tri vrste *sadake* musliman pokazuje prisustvo imana u sebi i blagodat koje iman sa sobom donosi i potvrđuje svoju pripadnost islamu, bez prakticiranja treće i najvažnije *sadake* ta potvrda nije potpuna i validna. Pohvalno je to što muslimani u Bosni i Hercegovini tradicionalno imaju jak osjećaj za *sadaku* i *sadekату-l-fitr*, ali je u isto vrijeme i nelogično da u našoj bliskoj prošlosti i sadašnjosti kod velikog broja muslimana, gubi najvažnija vrsta *sadake*. Možda odgovor treba tražiti u tome da je za ispunjavanje treće vrste *sadake* potrebno više napora, studioznijeg pristupa i većeg stupnja odgovornosti, a sigurno i izdvajanja više sredstava iz imetka.

¹ Sahihu Muslim

Budući da ništa na Ovom svijetu nije slučajno, nije slučajno ni to da Uzvišeni Allah koristi ova dva pojma, zekat i sadaku (*sadeqah*), za označavanje jednog od pet stubova islama. Uzimajući u obzir činjenicu da se kroz pojam zekat naglašava čišćenje, rast i napredovanje, a kroz pojam sadaka (*sadeqah*) naglašava potvrda i dokaz vjere jasno je da je uporedo sa čišćenjem i napretkom muslimanu konstantno potrebno i potvrđivanje islamskog identiteta. Samo onaj ko na odgovarajući način ispunjava obavezu davanja zekata postiže to.

Zekat u osnovi ne znači samo materijalno izdvajanje nego i pročišćenje i napredak osoba na psihološkom planu. Preduvjet za sam čin čišćenja imetka je duhovno i mentalno pročišćenje i sva tri pomenuta čišćenja su uzajamno povezana. Samo onaj ko je duhovno i mentalno čist i stabilan neće sebi dozvoliti da postane rob svog imetka i da ga taj imetak odvede u propast, a samo onaj ko prakticira čišćenje svog imetka zauzvrat dobija zaštitu od devijacija kao što su škrtost, bezosjećajnost i pohlepa. Samo onom zekatnom obvezniku koji na odgovarajući način ispunjava obavezu davanja zekata Uzvišeni Allah pomaže da dostigne visok stupanj svijesti koji podrazumijeva zahvalnost Uzvišenom Allahu na nafaci koju mu svakodnevno daje, mogućnosti da pomaže drugim ljudima i saznanju da je čovjek samo korisnik, a ne apsolutni vlasnik, imovine koja mu trenutno pripada.

Savremenom čovjeku prijeko je potrebno duhovno, mentalno i materijalno pročišćenje. To pročišćenje u velikoj mjeri donosi zekat. Stoga je zekat jedan od ključeva duhovne, mentalne i materijalne obnove, stabilnosti i napretka muslimana.

Dajući zekat musliman se distancira od licemjera i nevjernika. Osoba koja na pravi način ispuni svoju obavezu davanja zekata bit će nagrađena nagradom koju je Uzvišeni Allah pripremio za Svoje iskrene robove. S druge strane, negirati zekat, kao strogu vjersku obavezu, znači izlazak iz vjere, a nedavanje zekata za osobu koja ga je dužna dati, predstavlja veliki grijeh koji podrazumijeva kako dunjalučku tako i ahiretsku kaznu i udaljava od Allahove, dž.š., milosti.

Davanje zekata na adekvatan način u našem vremenu jeste jedna od najboljih potvrda pripadnosti islamu i lojalnosti Islamskoj zajednici. Muslimani, zekatni obveznici, koji daju svoj zekat u Fond Bejtu-l-mal postižu višestruke efekte, za koje će, ako Bog da, biti višestruko i nagrađeni. Prvi efekat je izvršavanje jedne od pet najznačajnijih vjerskih dužnosti, čime svjedoče, potvrđuju svoju pripadnost islamu. Drugi je izvršavanje obaveze

u skladu sa šeri'atskim propisima i važećim propisima Islamske zajednice u BiH, čime iskazuju podršku i potvrđuju lojalnost Islamskoj zajednici, koja je potvrda postojanja i jedan od stubova opstanka muslimana na ovim prostorima. Treći aspekt je za savremene muslimane izuzetno značajan, a to je sposobnost da budu dio organiziranog sistema, koji putem jačanja **Fonda Bejtu-l-mal** jača jedinstvo i poziciju muslimana na ovim prostorima.

Budući da je islam vjera sistema, jedno od ključnih pitanja savremenih muslimana je i pitanje potvrde svoje vjere kroz sistemski uređene mehanizme. Podaci koji govore da manje od petnaest posto zekatnih obveznika muslimana u Bosni i Hercegovini daje na odgovarajući način zekat trebaju biti razlog za zabrinutost cjelokupne zajednice muslimana. Očigledno je da veliki broj muslimana u Bosni i Hercegovini i dijaspori ne obraća pažnju na ogromnu važnost ove obaveze koja je naglašena u kur'anskim ajetima i brojnim hadisima Muhammeda, alejhi-s-selam.

Prirodno je da čovjek do određene mjere voli imetak, vežući se na određeni način za njega i nastoji da ga zaštiti, ali je u isto vrijeme nepojmljivo da ignoriše jasna kur'anska upozorenja i upozorenja koje je uputio Muhammed, alejhi-s-selam, o stvarnim opasnostima za taj imetak. Jedno od upozorenja koje je uputio Muhammed, alejhi-s-selam, je hadis:

Zekat se nikada nije pomiješao sa bilo kojim dijelom imetka, a da ga nije uništio i učinio da se raspadne.²

Imami Ahmed smatra da se gore pomenuti hadis odnosi i na one koji primaju zekat, iako ga ne zaslužuju i ne pripadaju kategorijama koje mogu primiti zekat. Miješanje zekata sa ostatkom njihovog imetka za posljedicu će imati njegov raspad i uništenje. Šeri'atski pravnici se slažu da ispunjenje obaveze davanja zekata ne podrazumijeva samo čin davanja zekata, već ta obaveza podrazumijeva odgovarajući obračun, vođenje računa kome se daje zekat i na kraju sam čin davanja. Činjenice govore da ukoliko želimo biti uspješni na Ovom svijetu i zaslužiti Allahovo zadovoljstvo, oprost i nagradu na Budućem svijetu, moramo promijeniti svoj odnos prema zekatu. Vrlo često ljudi koji ne žele da daju zekat pravdaju to različitim izgovorima nastojeći oprati svoju savjest. Međutim, svako onaj ko trezveno razmišlja i upoznat je makar sa dijelom kur'anskih ajeta i hadisa koji govore o zekatu,

² Bejheki

neće sebi dopustiti da se ogлуši o ispunjenje jedne od najznačajnijih obaveza za muslimane.

Uvjeti za obaveznost davanja zekata

- Biti musliman;
- Posjedovati puno vlasništvo (u dunjalučkom smislu) nad imovinom iz koje se izdvaja zekat;
- Biti umno zdrav i slobodan;
- Posjedovati imovinu u vrijednosti nisaba;
- Imovina koja podliježe obavezi zekata je imovina koja ima stvarni ili pretpostavljeni rast vrijednosti.

Nisab

Nisab je određena vrijednost ili količina imovine koju fizičko (pojedinaac) ili pravno lice (firma) treba posjedovati tokom godinu dana da bi podlijegalo obavezi zekata.

Nisab podrazumijeva vrijednost ili količinu imovine koja prelazi osnovne životne potrebe, kao što su hrana, odjeća, kuća, stan, prijevozno sredstvo, osnovna sredstva za poslovanje i troškovi vezani za pobrojano. Nisab za 1432.-1433./2011.-2012. godinu iznosi 6.043,00KM/3.090,00€.

Principi i redoslijed postupaka prilikom obračuna zekata

Obračunavanje zekata vrši se po tačno određenim pravilima, propisanim posebno za svaku od više vrsta imovine koja podliježe davanju zekata. Prilikom obračuna zekata neophodno je uraditi slijedeće:

1. Odrediti datum obračuna zekata

Datum obračuna će se odrediti na osnovu datuma kada smo stekli imovinu u vrijednosti nisaba i to će biti odrednica za sve naredne godine, uko-

liko budemo imali zekatibilnu imovinu³ u vrijednosti nisaba. Od datuma kada je naša zekatibilna imovina dostigla vrijednost nisaba, sačekat ćemo godinu dana i na taj datum slijedeće godine obračunati zekat na zekatibilnu imovinu, ukoliko ona i dalje dostiže ili prelazi vrijednost nisaba. Ovo pravilo se ne odnosi na obračunavanje zekata na poljoprivredne proizvode, rude, minerale i dobivene rente za iznajmljivanje nekretnina, na koje se zekat obračunava i daje odmah nakon ubiranja, vađenja ili dobijanja dobiti od toga. Obračunskom godinom se smatra hidžretska-lunarna godina. U slučaju da je zekatni obveznik na početku obračunske godine imao više sredstava na koja je dužan dati zekat nego na kraju godine, datuma obračuna, tj. da se njegova imovina umanjila, ali ne i postala manja od vrijednosti nisaba, također je dužan dati zekat na osnovu stanja na datum obračuna. Ukoliko se obračun vrši za godinu prema gregorijanskom kalendaru tada će se obračunavati zekat od 2,5776%.

2. Odrediti koja je to zekatibilna imovina u našem vlasništvu i razdvojiti je u odgovarajuće grupe

Budući da postoji više vrsta imovine na koju je vlasnik obavezan obračunati i dati zekat, potrebno je prilikom obračuna voditi računa da se izvrši odgovarajuća klasifikacija imovine, kako bi taj obračun bio pravilan i vlasnik ispunio svoju obavezu na odgovarajući način, a ujedno izbjegao mogućnost pogriješke koja uključuje i davanje zekata na imovinu na koju vlasnik nije dužan dati zekat ili na imovinu koja pojedinačno ne dostiže vrijednost nisaba. Tako se u jednu vrstu mogu svrstati i zajedno obračunavati novac i njegovi ekvivalenti, dionice, vrijednosni papiri, obveznice, štednja i životna osiguranja (tekaful) koja uključuju štednju, trgovačku robu i novac dobiven od prodaje, iznajmljivanja nekretnina i drugih vrsta poslovanja, kao i mjesečna primanja od kojih realno ostaje određeni višak sredstava nakon izmirenja realnih troškova i potreba. Također, ovdje se mogu uključiti i prihodi, tj. neto dobit od svih vrsta poslovne djelatnosti koja donosi dobit uključujući prodaju poljoprivrednih proizvoda, meda, rude, minerala, informatičkih i marketingških usluga... Druga vrsta imovine koja se obračunava zasebno je zlato, zlatni nakit i ostali predmeti i stvari od zlata. Treća vrsta je srebro, srebrni nakit i razne vrste predmeta te stvari od srebra. Četvrta su poljoprivredni proizvodi, dok je peta stoka. Međutim, generalno je pravilo

³ Imovina na koju smo obavezni obračunati i dati zekat

da se u prvu vrstu imovine za obračun, uključe i zlato, srebro, poljoprivredni proizvodi, stoka, i minerali i rude, ukoliko se oni koriste prvenstveno za prodaju i tako dobivaju status trgovačke robe.

3. Definirati troškove koji se oduzimaju prilikom obračuna zekata

Troškovi koji se oduzimaju od ukupne imovine na koju se daje zekat podrazumijevaju, u slučaju davanja zekata na primanja, realne troškove života kao što su hrana, odjeća, režije, rate kredita... U slučaju davanja zekata na trgovačku robu, štednju, dionice, nekretnine, poslovanje i sl. troškove poslovanja, obaveze prema dobavljačima, rate kredita i ostale realne troškove u toku obračunske godine, s tim da se prilikom zekata na dobit i štednju ne oduzimaju svi troškovi koje je davalac zekata imao u toku godine, jer su oni podmireni iz tekućih godišnjih primanja i ne mogu se dva puta oduzimati od osnovice za obračun zekata. Važno je istaći da se u slučaju zaduženja i kredita oduzimaju samo rate kredita i obaveze koje je zekatni obveznik dužan dati u toku obračunske godine, a ne cjelokupan kredit i zaduženje, a da se ukupan godišnji iznos rata i zaduženja oduzima samo u slučaju obračuna koji se radi na osnovu godišnjeg finansijskog izvještaja kompanija, dok se u slučaju fizičkih lica i pravih lica koji ne obračunavaju zekat po ovom osnovu, ovaj ukupan iznos ne oduzima, jer se rate vraćaju sukcesivno svakog mjeseca iz redovnih mjesečnih primanja i ne mogu se dva puta oduzimati.

4. Odrediti osnovu za obračun zekata

Osnovica za obračun zekata dobije se tako što se od ukupne zekatilne imovine oduzmu troškovi vezani za nju i realni troškovi za stvarne potrebe, što je pojašnjeno u prethodnom paragrafu.

5. Definirati u čije ime se obračunava i daje zekat:

a) Pojedinac, fizičko lice plaća za svoju imovinu i imovinu svoje porodice (za maloljetne članove porodice, dok imovina supruge i punoljetnih članova porodice, ukoliko je razdvojena, bit će njihova obaveza i predmet posebnog obračuna);

b) Partnerstvo. U slučaju partnerstva, svaki partner u poslu ili vlasništvu dužan je dati zekat na procenat vlasništva u njegovom posjedu;

c) Investicijske kompanije. Zekat se obračunava i daje na osnovu broja i vrijednosti dionica ili druge vrste imovine i dijeli se, u slučaju da kompanija ima više vlasnika, prema procentu njihovog vlasništva;

d) U slučaju udruživanja rada, ideja, pameti i kapitala (mudarabah), radnik, nosilac ili egzekutor određenog projekta (mudarib) će zekat obračunati i dati na osnovu ostvarenog profita od tog partnerstva, posla, dok će finansijer, investitor (mumavvil) zekat obračunati i dati na kapital koji je zekatibilan i profit kompanije ili projekata, umanjen za profit mudariba i troškove poslovanja.

Imovina na koju se obračunava zekat

Zlato (nisab: 91,6 grama)

U slučaju posjedovanja 91,6 g ili više čistog zlata.

Musliman je dužan izdvojiti iz svoje imovine i dati zekat na zlato, bez obzira da li je ono u obliku zlatnog nakita, zlatnih legura, zlatnog novca ili zlatnog posuđa (koje je haram muslimanima da ga upotrebljavaju), ukoliko njegova vrijednost doseže vrijednost nisaba 91,6 g čistog zlata.

Prema većini pravnih škola zekat na zlatni i srebreni nakit podrazumijeva nakit koji nije u upotrebi, osim ako davalac zekata ne pretjeruje u gomilanju nakita i uobičajava upotrebljavati veliku količinu nakita. Međutim, prema našoj hanefijskoj pravnoj školi zekat se daje i na nakit koji je u upotrebi i ovog mišljenja bismo se trebali pridržavati. Islamski pravници su saglasni da se na dijamante, bisere, safire, rubine i druge vrste dragog kamenja ne daje zekat, osim ako se ne trguje njima. Iznos zekata na zlato je 2,5%.

Srebro (nisab: 641,5 grama)

U slučaju posjedovanja 641,5 g ili više čistog srebra.

Musliman je dužan izdvojiti iz svoje imovine i dati zekat na srebro, ukoliko njegova vrijednost doseže vrijednost nisaba 641,5 g čistog srebra. Ova kategorija se odnosi na srebreni kućni pribor, ukrase, posuđe i nakit. (Srebreni pribor je uglavnom 90% od čistog srebra i stoga treba uzeti 90% od ukupne težine pribora.) Iznos zekata na srebro je 2,5%.

Novac (nisab 6.043,00KM/3.090,00€)

U slučaju posjedovanja 6.043,00 KM ili više novca u bilo kojem obliku u vrijeme obračuna, izuzimajući novac predviđen za plaćanje tekućih

Na novac, bez obzira u kojem obliku bio, koji se nalazi u posjedu vlasnika, na bankovnom računu, pozajmljen drugoj osobi ili deponiran na određenom mjestu, daje se zekat 2,5% od ukupne vrijednosti novca.

Kamate od štednje ne bi trebalo uzimati u obzir prilikom obračuna zekata, već ih treba podijeliti kao sadaku ili dati u druge humanitarne svrhe.

Pozajmice, državne obveznice, vrijednosni papiri, dionice, primanja (nisab 6.043,00KM/3.090,00€)

U slučaju posjedovanja neke od navedenih vrsta imovine u vrijednosti 6.043,00 KM ili više.

Zekat na dionice se daje u procentu od 2,5%, a postoje dva načina za obračunavanje. Ukoliko vlasnik dionica trguje ili ima namjeru da sa dionicama trguje na berzi, u tom slučaju one se tretiraju kao trgovačka roba i obračunava se 2,5% od ukupne vrijednosti dionica na dan obračuna ili najbliži datum kada se sa dionicama trgovalo na berzi. Prilikom obračuna će se oduzeti troškovi transakcija koji podrazumijevaju troškove berze, brokerske kuće i ostale troškove. Ukoliko vlasnik dionica ne trguje sa dionicama niti ima namjeru u skorije vrijeme trgovati, u tom slučaju se obračunava zekat od 2,5% na ostvarenu dobit u toku godine (iznos rasta vrijednosti dionica u godini obračuna) i dividendu. Zekat na pozajmice, godišnja primanja, državne obveznice, vrijednosne papire, osiguranja koja uključuju štednju (tekaful), obračunava se po stopi od 2,5% na ukupnu vrijednost. Što se tiče zekata na plate i ukupna godišnja primanja, to podrazumijeva plate i primanja koja su veća od prosječnih primanja u društvu i da nakon podmirivanja osnovnih životnih potreba i troškova osobe i njegove porodice, realno ostaje priličan iznos novca. Zekat na plate i godišnja primanja ima za cilj da suzbije rasipništvo i podstakne muslimana na primjereno trošenje svog novca. Svaki pojedinac treba potpuno savjesno ocijeniti da li su njegova primanja veća od potreba i troškova i na njih obračunati zekat.

Nekretnine (nisab 6.043,00KM/3.090,00€)

U slučaju iznajmljivanja ili trgovanja bilo kojom vrstom nekretnina.

Zekat na nekretnine se obračunava po stopi od 2,5% na novac koji vlasnik dobije od iznajmljivanja nekretnine, bilo da se radi o zemljištu, kući, stanu, poslovnom prostoru, vikendici ili drugoj vrsti nekretnine. Ovaj zekat

se daje odmah po dobijanju iznosa od iznajmljivanja, nakon što se odbiju troškovi koje je vlasnik imao, a vezani su za tu nekretninu, ukoliko oni na godišnjem nivou dostižu vrijednost nisaba. Zekat se ne daje na nekretnine koje vlasnik ili članovi njegove porodice koriste ili koje je izdao bez naknade. Ukoliko se vlasnik nekretnina bavi njihovom prodajom onda se one tretiraju kao trgovačka roba i dužan je dati 2,5% od ukupne vrijednosti nekretnina, nakon što odbije troškove.

Zekat na trgovačku robu i poslovanje (nisab 6.043KM/3.090€)

Zekat na trgovačku robu podrazumijeva robu kojom osoba trguje radi ostvarivanja dobiti. Poslovni prostori, automobili, proizvodna i druga sredstva kojima se trgovac ili firma svakodnevno služi u poslu ne ulaze u obračun zekata. Zekat na trgovačku robu iznosi 2,5%. Prije obračunavanja zekata vlasnik trgovačke robe treba napraviti popis robe, kako u trgovini tako i u skladištima, odrediti njihovu vrijednost po aktualnim tržišnim cijenama (u obzir uzeti diskontne cijene), dodati iznos novca zarađen od prodaje robe u toku obračunske godine, a zatim oduzeti obaveze prema dobavljačima, poreze, rate kredita ili pozajmica i ostale obaveze vezane za obračun trgovačke robe.

Firme koje se bave prodajom usluga kao što su marketingške, informatičke, ugostiteljske i slične firme, zastupništva obračunavat će zekat na dobit od prodaje usluga, nakon što oduzmu troškove poslovanja. Važno je napomenuti da se pod ovu kategoriju obaveze davanja zekata mogu uvrstiti i dobit od pronalazačkih i autorskih prava, prodaje trgovačkog imena, licence i znaka (brand name), kompjuterskih programa, internet stranica i hostinga, ukoliko je dobit od navedenog ostvarena u toku obračunske godine. Također je neophodno napomenuti da svaki posao koji podrazumijeva proizvodnju ili prikupljanje robe radi njene prodaje, kao što je uzgoj pilića, proizvodnja jaja, mlijeka, namijenjenih prodaji, prikupljanje i prodaja ljekovitog bilja, podliježe obavezi davanja zekata na tu robu, a zekat će se obračunavati 2,5% na ostvarenu neto dobit od tog posla u toku obračunske godine i zatečenu robu na dan obračuna (nakon odbijanja svih troškova i obaveza za nju). Treba voditi računa da se u obračun zekata ne uključi vrijednost robe koja je haram kao što su alkoholna pića, svinjsko meso, lutrija i sl. i novac dobiven od prodaje toga.

Primjer obračuna zekata na trgovačku robu

Prilikom obračuna zekata jedan od najbitnijih momenata je određivanje tačnog datuma od kada smo postali zekatni obveznici, tj. od kada posjedujemo vrijednost nisaba. Naprimjer, ako smo 1. muharrema 1431. godine postali zekatni obveznik, tj. imali 3.850 KM i više u novcu, robi ili ostalim navedenim vrstama imovine na koje se daje zekat, obavezni smo da 1. muharrema 1432. obračunamo zekat, ukoliko i dalje posjedujemo vrijednost nisaba ili više od toga. Ako smo naprimjer 1. m. Muharrema 1431. imali 10.000 KM u novcu i 20.000 KM u robi (nakon podmirenja obaveza prema dobavljačima i plaćanja poreza i ostalih realnih troškova), a na dan obračuna zekata imali 20.000 KM u novcu zarađenom od prodaje trgovačke robe ili usluga, 100.000 KM u robi od koje smo dobavljačima dužni platiti 50.000 KM i po osnovu poreza platiti 17.000 KM, zekat ćemo obračunati na osnovu stanja na dan obračuna, bez obzira da li se tokom obračunske godine iznos novca i robe smanjivao ili povećavao. Tako da bi zekat na osnovu ovog primjera iznosio $20.000 + (100.000 - (50.000 + 17.000)) = 53.000 \times 0,025 = 1.325$ KM.

Minerali i rude

U slučaju posjedovanja minerala i ruda do kojih se došlo iskopavanjem.

Zekat na minerale i rude podrazumijeva so, ugalj, naftu, šljunak, željezu i ostale rude i prirodna blaga do kojih fizičko ili pravno lice dođe iskopavanjem. Zekat na minerale i rude je 20% od ukupne vrijednosti od koje se oduzmu svi troškovi (iskopavanje, transport, prodaja, iznos koncesije/poreza) i ovaj zekat se daje odmah po ostvarenju dobiti od iskopavanja.

Poljoprivredni proizvodi

U slučaju posjedovanja viška voća, povrća, ili drugih poljoprivrednih proizvoda.

Zekat na poljoprivredne proizvode obračunava se na sve što izraste iz zemlje, a od čega čovjek ima određenu korist. Pretežno je mišljenje islamskih pravnika da se to odnosi na svo voće i povrće, žitarice, rižu, soju, pamuk i med, dok neki u ovu kategoriju ubrajaju i ribu, morske plodove i duhan. Zekat na poljoprivredne proizvode se daje na ukupne prinose u iznosu od 10% za prirodno navodnjavane, 5% za vještačko navodnjavane i 7,5% za poljoprivredne proizvode koji su navodnjavani dijelom prirodnim, a dije-

lom vještačkim putem. Zekat na poljoprivredne proizvode daje se odmah po žetvi ili ubiranju proizvoda. Nisab za poljoprivredne proizvode prema hanefijskom mezhebu (mezheb kojeg prakticiraju muslimani u BiH) nije tačno određen, nego se određuje prema potrebama davaoca zekata i podrazumijeva sve ono što prelazi osnovne potrebe zekatnog obveznika. Prema drugim pravnim školama nisab za poljoprivredne proizvode je 653 kg.

Stoka

U slučaju posjedovanja 30 goveda ili više, ili 40 ili više ovaca ili koza.

Ukoliko musliman posjeduje 30 goveda ili više, ali manje od 40, dužan je izdvojiti jedno goveče u drugoj godini. Za broj goveda između 40 i 59, zekat je jedno june u trećoj godini, za 60-69 dvoje junadi, 70-79 jedna junica od tri godine i jedno june, za 80-89 dvije junice od tri godine, za 90-100 troje junadi. Za veći broj goveda, na svakih slijedećih 40 grla dodaje se jedno june u trećoj godini, a na svakih slijedećih 30 dodaje se jedno june u trećoj godini. Za ovce ili koze zekat se izdvaja ukoliko osoba posjeduje 40 ili više grla. Ukoliko broj grla ne prelazi 120, potrebno je izdvojiti jednu ovcu ili kozu. Za broj grla između 121 i 200, zekat su dvije ovce ili koze, za 201-399 tri ovce ili koze, za 400-499 četiri ovce ili koze. Na svakih slijedećih 100 ovaca ovom broju dodaje se jedna ovca ili koza. Uvjet obaveznosti davanja zekata na stoku je da stoka bude na ispaši veći dio godine. Stoka koja je namijenjena prodaji tretira se kao trgovačka roba, za nju ne važi gore navedeni nisab i u tom slučaju nisab je u vrijednosti nisaba za trgovačku robu, a zekat se obračunava na ukupnu vrijednost stoke. Stoka koja se koristi za vuču i druge poslove u poljoprivredi ne podliježe obavezi davanja zekata na nju.

PRILOG

Obrasci za obračun zekata

1. Tabela za obračunavanje zekata za pojedinca

KATEGORIJA Podkategorija	NISAB	Vrijednost imovine u posjedu zekatnog obveznika	IZNOS ZEKATA
1. ZLATO	91,6 g	težina (g) x cijena (g)	težina (g) x cijena grama x 0,025
24 karatno zlato/nakit			
22 karatno zlato/nakit			
18 karatno zlato/nakit			
Ostale vrijedne stvari od zlata			
Ukupan iznos zekata na zlato			
2. SREBRO	641,5 g	težina (g) x cijena (g)	težina (g) x cijena grama x 0,025
Ukupan iznos zekata na srebro			
3. NOVAC	6.043KM/3.090€		iznos novca x 0,025
Novac u posjedu vlasnika			
Novac na računu za štednju			
Novac na debitnom računu/kartici			
Novac koji je deponiran na određenom mjestu			
Ukupan iznos zekata na novac			
4. POZAJMICE, DRŽAVNE OBVEZNICE, VRIJEDNOSNI PAPIRI, DIONICE, PRIMANJA	6.043KM/3.090€		vrijednost imovine x 0,025)
Pozajmice			
Državne obveznice			
Vrijednosni papiri			
Životno osiguranje (<i>tekaful</i>) koje uključuje štednju			
Dionice sa kojima vlasnik ne trguje i nema namjeru trgovati. (Uračunajte samo iznos dividende i porasta vrijednosti dionice u toku godine.)			
Dionice sa kojima vlasnik trguje i ima namjeru trgovati. (Uračunajte prosječnu tržišnu vrijednost dionice na dan obračuna ili na najbliži dan kada se trgovalo sa dionicom)			
Vrijednost investicije u uzajamne i privatne fondove			
Ukupna godišnja primanja			
Ukupan iznos zekata na pozajmice, državne obveznice, vrijednosni papiri, dionice, primanja			
5. NEKRETNINE	6.043KM/3.090€		vrijednost x 0,025
Zemljište koje se iznajmljuje (Uračuna se samo iznos rente koja se dobije od iznajmljivanja umanjenu za poreze i troškove održavanja)			
Kuće, stanovi, poslovni prostori i ostale nekretnine koje se iznajmljuju			
Zemljište, stanovi, kuće, poslovni prostori i ostale nekretnine sa kojima se trguje			
Ukupan iznos zekata na nekretnine			

KAKO OBRAČUNATI ZEKAT?

6. TRGOVAČKA ROBA		6.043KM/3.090€	vrijednost x 0,025
Tržišna vrijednost trgovačke robe zatečene na dan obračuna u maloprodajnim objektima (uračunati vrijednost po veleprodajnim cijenama)			
Tržišna vrijednost trgovačke robe zatečene na dan obračuna u veleprodajnim objektima (unijeti vrijednost po veleprodajnim cijenama)			
Novac dobiven od prodaje robe i usluga			
Troškovi poslovanja se oduzimaju od zekata:	Obaveze prema dobavljačima i ostali troškovi poslovanja. Pozajmice i krediti uzeti za kupovinu robe i razvoj poslovanja		
Ukupan iznos zekata na trgovačku robu nakon obračuna i oduzimanja troškova			
7. MINERALI I RUDE			vrijednost x 0,20
Minerali			
Rude			
Ukupan iznos zekata na minerale i rude			
8. POLJOPRIVREDNI PROIZVODI		Višak	
Prirodno navodnjavani proizvodi			težina proizvoda x veleprodajna cijena x 0,10:
Proizvodi u potpunosti navodnjavani od strane čovjeka raznim kanalima, prskalicama i sl.:			težina proizvoda x veleprodajna cijena x 0,05:
Proizvodi navodnjavani dijelom prirodno, a dijelom vještački			težina proizvoda x veleprodajna cijena x 0,075:
Ukupan iznos zekata na poljoprivredne proizvode			
9. STOKA			
Goveda		30	
Ovce i koze		40	
Ukupno iznos zekata na stoku			
10. TROŠKOVI I OBAVEZE			
Troškovi i obaveze koje ste imali tokom godine, a niste ih uključili u obračunu već obračunatih kategorija, se oduzimaju od zekata.			iznos x 0,025
Pozajmice uzete od fizičkih lica			
Pozajmice i krediti uzeti od banaka ili pravnih lica			
Porezi			
Ostale obaveze			
Ukupan iznos obaveza			
UKUPAN IZNOS ZEKATA Od ukupnog iznosa zekata svih kategorija koje posjedujete oduzeti ukupne troškove i obaveze.			

2. Obrazac tabele za obračunavanje zekata za kompanije na osnovu poslovanja u toku godine⁴

KATEGORIJE IMOVINE	Godina 1432./2011.
Nisab	6.043KM/3.090€
POSTOJEĆA SREDSTVA (Ukupna vrijednost imovine)	
1. SIROVINE, ROBA I ZALIHE	
Sirovine, repromaterijali i dijelovi	
Proizvodi u fazi proizvodnje	
Finalni proizvodi	
Roba	
Plaćena, a ne dobivena roba	
Zalihe	
2. ISPORUČENA ROBA ZA KOJU JE SIGURNO DA ĆE BITI USKORO NAPLAĆENA	
Roba koju treba naplatiti od klijenata, pravnih subjekata unutar grupacije	
Roba koju treba naplatiti od ostalih klijenata (kupaca)	
Ostala naplativa roba, depoziti i jamstva	
3. POZAJMICE, VRIJEDNOSNI PAPIRI, INVESTICIJE	
Dionice (procenat vlasništva) u pravnim licima koji posluju u okviru grupacije	
Dionice u ortčkim grupama	
Ostale investicije u hartije od vrijednosti, obveznice	
Pozajmice, krediti dati pravnim licima koji djeluju u okviru grupacije	
Pozajmice, krediti dati ortcima	
Drugi dati kratkoročni krediti i pozajmice	
Osobne dionice	
Druge kratkoročne investicije	
Gotov novac i njegovi ekvivalenti	
4. PASIVA, POSTOJEĆI DUGOVI (ODUZIMAJU SE, NE ULAZE U OBRAČUN ZEKATA)	
Kreditni uzeti od pravnih subjekata koje djeluju unutar grupacije	
Kreditni uzeti od drugih poslovnih subjekata	
Ostali krediti	
Postojeći računi za plaćanje pravnim licima iz grupacije	
Postojeći računi za plaćanje ortčkim grupama i ostalim pravnim licima	

⁴ Ukoliko vlasništvo u kompaniji posjeduje više lica, zekat će se obračunati na procentu koji je u muslimanskom vlasništvu.

Zemljište na kojem se nalazi kompanija ili proizvodni pogoni, objekat ili objekti u kojima je smještena kompanija ili proizvodni pogoni, osnovni inventar kompanije, mašine, vozila koja se koriste u poslovanju, osnovna sredstva koja se koriste u proizvodnji ne spadaju u zekatibilnu imovinu i na njih se ne obračunava zekat.

KAKO OBRAČUNATI ZEKAT?

Postojeći računi za plaćanje za druga pravna lica	
Porezi	
Ostali dugovi	
Kratkoročna zaduženja	
5. IMOVINA KOJA SE ODUZIMA, NE OBRAČUNAVA SE ZEKAT NA NJU	
Imovina koja nije zekatibilna (nedozvoljena imovina kao što su kamata, alkohol, kocka, igre na sreću, imovina stečena krađom ili ostalim nedozvoljenim radnjama)	
Imovina u ograničenom vlasništvu (voda, telefon, električna energija)	
Finansijska zaduženja, krediti	
Imovina na koju je već obračunat zekat (kao što je dividenda na koju je već obračunat zekat)	
Neproductivna imovina (uključujući i nenaplative pozajmice, robu kojoj je istekao rok...)	
Ukupni iznos imovine koja je predmet obračuna	
Procenat muslimanskog vlasništva u kompaniji	
Zekatibilni iznos imovine Od ukupnog iznosa imovine oduzimaju se ukupni iznos imovine na koju se ne obračunava zekat) (1+2+3)-(4+5)= vrijednost imovine na koju se obračunava zekat (zekatibilna imovina)	
Formula za obračun zekata (iznos zekatibilne imovine pomnožiti sa 0,025776) vrijednost zekatibilne imovine x 0,025776 = Ukupan iznos zekata	
Ukupan iznos zekata	

Tabela 3. Klasifikacija imovine u finansijskim izvještajima kompanija za kompanije za koje se obračun zekata vrši na osnovu aktualnih obrazaca finansijskih izvještaja (Obrazac OEI-PD)⁵

Opis	Tretman imovine	Napomena
AKTIVA	-	
A. UPISANI, A NEUPLAĆENI KAPITAL	-	
B. STALNA SREDSTVA	-	
Stalna nematerijalna sredstva	Zekatibilna imovina	Ukoliko se radi o patentima, licencama, brandu koji imaju svoju određenu tržišnu vrijednost, a namijenjeni su skoroj prodaji ili se već prodaju
Nekretnine, postrojenja i oprema	Nije zekatibilna imovina/ne ulaze u obračun	Na nekretnine, postrojenja i opremu koje se iznajmljuju ili prodaju obračunava se zekat
Biološka imovina	Zekatibilna imovina	Ukoliko se ostvaruje od nje određeni prihod, iznajmljuje ili prodaje, u suprotnom tretiraju se kao i ostale nekretnine kompanije koje se ne prodaju/nisu zekatibilne
Ostala stalna materijalna sredstva	Nije zekatibilna imovina	Osim ukoliko se ne iznajmljuju ili prodaju
Dugoročna finansijska ulaganja i zaimovi	Zekatibilna imovina	Ulazi u osnovicu za obračun
Dugoročna potraživanja	Zekatibilna imovina,	ukoliko je izvjesna naplata
Ulaganja u nekretnine	Zekatibilna imovina	Ukoliko nekretnine nisu proizvodni pogoni i prostori neophodni za poslovanje
Sredstva klasificirana kao sredstva namijenjena za prodaju	Zekatibilna imovina	
Dugoročna razgraničenja	-	
C. TEKUĆA SREDSTVA	-	
Zalihe	Zekatibilna imovina	
Potraživanja od prodaje	Zekatibilna imovina	
Druga kratkoročna potraživanja	Zekatibilna imovina	
Kratkoročni finansijski plasmani	Zekatibilna imovina	
Novac i novčani ekvivalenti	Zekatibilna imovina	
Aktivna vremenska razgraničenja	Oduzima se od zekatibilne imovine	Ukoliko se radi o unaprijed plaćenim troškovima i troškovima nastalim u tekućem periodu
D. GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA	-	
UKUPNA AKTIVA	-	
Vanbilansna evidencija	-	
PASIVA	-	
KAPITAL (KAPITAL I OBAVEZE)	-	
A. KAPITAL	-	
Upisani osnovni kapital	-	

⁵ Prilikom obračuna na osnovu ovog obrasca finansijskog izvještaja imovina označena kao zekatibilna će se sabrati i od nje oduzeti imovina označena kao imovina koja se oduzima, a nakon toga će se dobiveni rezultat pomnožiti sa 0,025776 i tako dobiti iznos zekata koji je potrebno izdvojiti i dati za obračunsku godinu.

KAKO OBRAČUNATI ZEKAT?

Dionička premija	Zekatibilna imovina	Za svakog dioničara pojedinačno
Revalorizacije i prenesene rezerve	Zekatibilna imovina	
Ostale rezerve	Zekatibilna imovina	
Akumulirana (zadržana) dobit	Zekatibilna imovina	Ukoliko ta dobit nije investirana u razvoj proizvodnje, poslovanja i sl.
Akumulirani (preneseni) gubitak	Oduzima se od ukupne zekatibilne imovine	Ukoliko je u obračun uzeta akumulirana dobit i ukoliko taj gubitak podrazumjeva i obaveze kompanije u toku obračunske godine, a koje su nastale na osnovu ovog gubitka
Vlastite dionice koje drži emitent	Zekatibilna imovina	
B. DUGOROČNE OBAVEZE	Oduzima se od ukupne zekatibilne imovine u ukupnom iznosu obaveza u toku obračunske godine	Ukoliko dio obaveza dospijeva u toku obračunske godine
Dugoročne finansijske obaveze		Ukoliko dio obaveza dospijeva u toku obračunske godine
Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	Ne oduzima se ukupan iznos već samo iznos za pokriće troškova za obračunsku godinu	
Dugoročne obaveze klasificirane u grupu sa sredstvima namijenjenim za prodaju ili otuđenje	Oduzima se od ukupne zekatibilne imovine	Ukoliko dio obaveza dospijevaj u toku obračunske godine
C. KRATKOROČNE OBAVEZE	Oduzima se od ukupne zekatibilne imovine	U vrijednosti obaveza za period obračunske godine
Kratkoročne finansijske obaveze	Oduzima se od ukupne zekatibilne imovine	U vrijednosti obaveza za period obračunske godine
Obaveze prema dobavljačima i druge obaveze	Oduzima se od ukupne zekatibilne imovine	U vrijednosti obaveza za period obračunske godine
Kratkoročne obaveze klasificirane u grupu sa sredstvima namijenjenim za prodaju ili otuđenje	Oduzima se od ukupne zekatibilne imovine	U vrijednosti obaveza za period obračunske godine
Pasivna vremenska razgraničenja	Zekatibilna imovina	Ukoliko se radi o unaprijed naplaćenim prihodima
UKUPNA PASIVA	-	
Vanbilansna evidencija	-	

Nekoliko kur'anskih ajeta i hadisa o zekatu:

Uzvišeni Allah u Kur'anu kaže:

Uzmi od dobara njihovih zekat da ih njime očistiš i blagoslovljenim učiniš i pomoli se za njih, molitva tvoja će ih, sigurno, smiriti, a Allah sve čuje i sve zna.
(Et-Tevbe, 103)

Zekat pripada samo siromasima i nevoljnicima, i onima koji ga sakupljaju, i onima čija srca treba pridobiti, i za otkup iz ropstva, i prezaduženim i u svrhu na Allahovom putu, i putniku namjerniku. Allah je odredio tako! A Allah sve zna i mudar je.

(Et-Tevbe, 60)

Ono što žele vjernici će postići, oni koji molitvu svoju ponizno obavljaju, i koji ono što ih se ne tiče izbjegavaju, i koji zekat daju.

(El-Mu'minun, 1-4)

O vjernici, udjeljujte od lijepih stvari koje stječete i od onoga što vam Mi iz zemlje dajemo, ne izdvajajte ono što ne vrijedi da biste to udijelili – kad ni vi sami to ne biste primili osim zatvorenih očiju. I znajte da Allah nije ni o kome ovisan i da je hvale dostojan.

(El-Bekare, 267)

Allah uništava kamatu, a unaprjeđuje milosrđa (imetak osobe koja daje zekat i sadaku)

(El-Bekare, 276)

Reci: "Zaista, moj Gospodar opskrbu obilnu daruje među Svojim robovima kome hoće, ali im i uskraćuje; što god vi utrošite, On će nadoknaditi, jer najbolji Opskrbnik On je!"

(Saba, 39)

I od onoga čime vas Mi opskrbljujemo udjeljujte prije nego nekome od vas smrt dođe, pa da onda rekne: "Gospodaru moj, da me još samo kratko vrijeme zadržiš, pa da milostinju udjeljujem i da dobar budem!" Allah sigurno neće ostaviti u životu nikoga kome smrtni čas njegov dođe; a Allah dobro zna ono što vi radite.

(El-Munafikun, 10-11)

Oni koji imanja svoja troše na Allahovom putu liče na onoga koji posije zrno iz kojeg nikne sedam klasova i u svakom klasu po stotinu zrna. — A Allah će onome kome hoće dati i više; Allah je neizmjereno dobar i sve zna.

(El-El-Bekare, 261)

Onima koji zlato i srebro gomilaju i ne troše ga na Allahovu putu – navijesti bolnu patnju. Na Dan kad se ono bude u vatri džehennemskoj usijalo, pa se njime čela njihova i slabine njihove i leđa njihova budu žigosala. "Ovo je ono što ste za sebe zgrtali; iskusite zato kaznu za ono što ste gomilali!"

(Et-Tevbe, 34-35)

Hadisi

U poznatoj predaji koju navode Buhari i Muslim u svojim hadiskim zbirkama navodi se da je jednom prilikom dok je Muhammed, alejhi-s-selam, sjedio sa ashabima, došao čovjek kojeg niko od njih nije poznao i pitao Božijeg poslanika: "Šta je to islam?" Božiji Poslanik je odgovorio: "Islam je da posvjedočiš da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed, alejhi-s-selam, Njegov poslanik, da obavljaš namaz, daješ zekat, postiš ramazan i obaviš hadždž, ukoliko si u mogućnosti". Nepoznati čovjek je bio melek Džebrail.

Od Ebu Hurejre, r.a. se prenosi da je Allahov, dž.š., Poslanik, a.s., rekao: "Ko da sadaku koja iznosi vrijednost jedne datule, stečene na halal način, a Allah dž.š. i ne prima ništa drugo osim onoga što je stečeno na dozvoljen, halal način, Allah će je uzeti u Svoju ruku, a zatim će je gajiti za njenog vlasnika, kao što neko od vas gaji i brine se o malom ždrijebetu, sve dok ne postane kao brdo."

(Buharijin Sahih, O zekatu, 1410.)

Od Džerira ibn Abdullaha, r.a. ,se prenosi da je rekao: "Dao sam zakletvu Poslaniku, a.s., da ću obavljati namaz, davati zekat i upućivati savjete svakom muslimanu."

(Buharijin Sahih, u poglavlju o zekatu, 1401.)

Ebu Bekr je poveo borbu protiv onih koji su uskratili davanje zekata, a za taj svoj postupak je uzео kao argument riječi Allahovog Poslanika, a.s.: "Zaista se pravo na život i imovinu zasniva na izvršenju obaveza, a obaveza koja se nalazi u imovini je zekat."

(Fethu-l-Bari, 3/263.)

Od Ebu Hurejre se prenosi da je Poslanik, a.s., rekao: "Kome Allah, dž.š., da imetak, pa ne daje zekat iz tog imetka, on će mu doći na Sudnjem danu u liku zmije otrovnice sa dvije crne tačke iznad očiju, koja će se omotati oko njega, stežući ga, a zatim će ga ščepati za vilice, govoreći mu: "Ja sam tvoj imetak, ja sam tvoje blago!" Potom je proučio riječi Uzvišenog Allaha: *"Neka oni koji škrtare u onom što im Allah iz obilja Svoga daje nikako ne misle da je to dobro za njih; ne to je zlo za njih. Na Sudnjem danu bit će im o vratu obješeno ono čime su škrtarili, a Allah će nebesa i Zemlju naslijediti; Allah dobro zna ono što radite."*

(Buharijin Sahih, dva hadisa o zekatu 1402. i 1403.

Ajet je iz sure Alu Imran, 180)

Muslim u svom Sahihu navodi predaju od Abdullaha ibn Ebi Avfa: "Kada god bi neko donio zekat Poslaniku, on je uobičavao da uputi dovu Allahu, dž.š., za tu osobu. Moj otac je donio zekat Poslaniku, koji tada reče: 'Gospodaru moj, smiluj se porodici Abdullaha ibn Avfa'."

Hakim u Mustedreku navodi hadis:

"Allah je propisao zekat da se njime očisti postojeći dio vašeg imetka, a nasljedstvo odredio u imecima koji ostaju iza vas."

Od Ebu Hurejre, r.a., se prenosi da je Muhammed, alejhi-s-selam, rekao: "Neki čovjek je bio u prostranoj bezvodnoj pustinji kad je začuo glas iz oblaka: 'Natopi baštu tog i tog!' Oblak je plovio nebom i izlio kišu na neplodni kamenjar. Usred kamenjara nalazio se jarak koji je primio svu vodu. Onaj čovjek je krenuo jarkom da vidi gdje će se voda zaustaviti, kad tamo čovjek stoji u svojoj bašti i lopatom navraća vodu.

'O Allahov robe, kako se zoveš?' - upita ga on. 'Tako i tako' - odgovori mu ovaj. Negovo ime odgovaralo je imenu koje je čuo iz oblaka. 'A zašto me pitaš za ime?' - upita vlasnik bašte. "Čovjek odgovori: 'Čuo sam glas iz oblaka kojeg je došla ova voda da kaže: - Natopi baštu tog i tog, spominjući

tvoje ime. Pa šta ti radiš s njome/s baštom)? Kad si to već spomenuo onda da ti kažem: 'Ja čekam njezine plodove, pa jednu trećinu od toga podijelim kao sadaku, jednu trećinu ostavim za svoju porodicu, a jednu trećinu vratim u baštu.'" (To što vrati u baštu, misli se na sjeme).

(Hadis prenosi Muslim)

Od Omera, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s. rekao: "Neće čovjek na lijep način davati sadaku, a da Allah neće na lijep način postupiti prema onima koje on ostavlja iza sebe."

(Hadis je zabilježio Ibn Mubarek, Ed-Dejlemi i Ibn Šahin)

Taberani u Evsatu i Haraiti u Mekarimu-l-ah laku navode hadis od Ummu Seleme, r.a., koja prenosi od Ebu Musaa, r.a., da je Muhammed, s.a.v.s., rekao: "Davanje zekata neće nikada umanjiti imetak."

Hadisi koji upozoravaju na dunjalučku kaznu koja čeka osobe koje su dužne, a ne daju zekat:

"Nema naroda koji ne daje zekat, a da ga Allah neće kazniti raznim nesrećama, glađu i sušom."

"Zekat se nikada nije pomiješao sa bilo kojim dijelom imetka, a da ga nije uništio i učinio da se raspadne."

"Onaj ko daje zekat tražeći Allahovu, dž.š., nagradu bit će nagrađen, a onaj ko odbije da ga da, mi ćemo ga sami uzeti zajedno sa polovinom njegovog imetka, na osnovu ovlasti koje su nam date od našeg Gospodara. Porodici Muhammeda, s.a.v.s., nije dozvoljeno da uzme bilo šta od toga."

Fond Bejtu-l-mal Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

Zekat pripada samo siromasima i nevoljnicima, i onima koji ga sakupljaju, i onima čija srca treba pridobiti, i za otkup iz ropstva, i prezaduženim, i u svrhu na Allahovom putu, i putniku namjerniku. Allah je odredio tako! A Allah sve zna i mudar je.

(Et-Tevbe, 60)

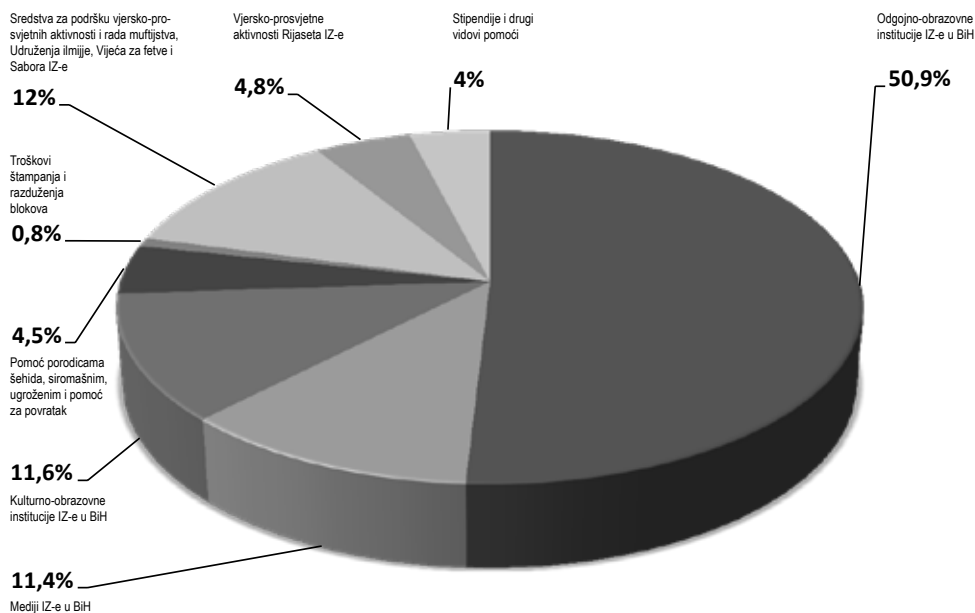
Ovim kur'anskim ajetom date su smjernice za djelovanje muslimana i muslimanske zajednice po pitanju raspodjele zekata, a putem prakse Muhammeda, alejhi-s-selam, i praktično je ukazano na način prikupljanja i raspodjele zekata.

Organizirano prikupljanje zekata je praksa muslimana još iz vremena Božijeg poslanika Muhammeda, alejhi-s-selam, i pravovjernih halifa, utemeljeno na Kur'anskim uputama i uputama Muhammeda, alejhi-s-selam. U vrijeme Muhammeda, alejhi-s-selam, pravovjernih halifa i njihovih nasljednika zekat se organizirano prikupljao u državni fond Bejtu-l-mal, iz koga se distribuirao prema prioritetima i uputama utemeljenim na pomenutom kur'anskom ajetu. Većina islamskih pravnika se slaže da obavezu i pravo na prikupljanje i raspodjelu zekata ima islamska vlast u islamskim državama, a u neislamskim državama zajednica muslimana na čelu sa vrhovnim vjerskim autoritetom. Kur'anski ajet u kojem se govori o obavezi zekata “Uzmi od dobara njihovih zekat da ih njime očistiš i blagoslovljenim učiniš...”, praksa i upute Muhammeda, alejhi-s-selam, njegovih ashaba, kao i mišljenje većine uvaženih šeri'atskih pravnika ukazuju na činjenicu da je zekat prvenstveno društvena obaveza i da je za potpuno ispunjenje te obaveze odgovorna cjelokupna zajednica muslimana, prije svega, u islamskim državama islamska vlast, a u neislamskim organizirane zajednice muslimana, koje su dužne da organiziraju prikupljanje i raspodjelu zekata u skladu sa kur'anskim uputama i uputama Muhammeda, alejhi-s-selam, a također i zekatni obaveznici koji su dužni da savjesno i odgovorno ispune svoju obavezu. Od strane Islamske zajednice bivše Jugoslavije organizirano prikupljanje zekata i sadekatu-l-fitra je počelo početkom sedamdesetih godina prošlog stoljeća osnivanjem Fonda Gazi Husrev-begove medrese. Pojam Fonda Bejtu-l-mal na našim prostorima prvi put je korišten u članu 12. Ustava Islamske zajednice u SFRJ iz 1990. godine. Sadašnji Ustav IZ u BiH, koji je donesen 1997. godine, predvidio je da sredstva od zeka-

ta, sadekatu-l-fitra i kurbana čine Fond Bejtu-l-mal i da upravljanje tim fondom propisuje Sabor IZ u BiH posebnim aktom. Sabor IZ u BiH je u aprilu 2004. godine donio Pravilnik o Fondu Bejtu-l-mal. Ovim pravilnikom definiran je Fond Bejtu-l-mal, ustanovljen je način punjenja i raspodjele sredstava iz njega, način upravljanja Fondom i druga važna pitanja za funkcioniranje Fonda. U članu 7. je propisano da Fondom upravlja Rijaset IZ u BiH. U članu 8. navedenog Pravilnika propisano je da se sredstva Fonda koriste za odgoj i obrazovanje u srednjim, višim i visokim obrazovnim institucijama koje djeluju u okviru Islamske zajednice u BiH ili je ona njihov osnivač, za održavanje i unapređenje mektebske nastave, za pomoć povratničkim džema'atima, kao i druge vidove islamskog rada koji se odvijaju kroz organe i ustanove IZ, a kojima se podiže vjerski, kulturni, odgojni i obrazovni nivo muslimana, te za druge namjene koje su od opće koristi za muslimane i Islamsku zajednicu. Odluku Rijasetu o raspodjeli sredstava iz Fonda mora potvrditi Sabor IZ u BiH kroz usvajanje integralnog budžeta Rijasetu i njegovih ustanova. Ovim Pravilnikom je predviđeno da će se nastojati, sredstvima Fonda, u svakom vremenu osigurati najnužnije uvjete za rad Gazi Husrev-begove medrese, Fakulteta islamskih nauka u Sarajevu i Gazi Husrev-begove biblioteke. Također je predviđeno da Rijaset svake godine, prilikom odluke o raspodjeli, utvrdi optimalan iznos sredstava koja će iz ovog Fonda izdvojiti za pomoć povratnicima u razorene džemate i drugim socijalno ugroženim licima. Pravilnikom je, također, propisano da se akcija prikupljanja zekata i sadekatu-l-fitra sprovodi u organizaciji Rijasetu IZ u BiH i da se prikupljena sredstva posebno knjigovodstveno evidentiraju kao sredstva Fonda, a od ukupno prikupljenih prihoda od zekata i sadekatu-l-fitra na nivou medžlisa u BiH 70% ide u Bejtu-l-mal, 25% ide medžlisima za vjersko-prosvjetni fond pri medžlisu i izmirenja troškova uplivanja, a 5% nadležnim muftilucima za vjersko-prosvjetni fond pri muftijstvu. Od sredstava prikupljenih u dijaspori 60% ide u Fond Bejtu-l-mal, a 40% ostaje džema'atima i centralama IZ BiH u dijaspori. Mešihati Islamske zajednice, na čijem području djeluju islamske obrazovne ustanove dužne su formirati svoj Fond Bejtu-l-mal i iz tog Fonda doznačiti 5% u Fond pri Rijasetu za finansiranje zajedničkih organa i institucija.

Raspodjela sredstava iz Fonda Bejtu-l-mal u 2010. godini u procentima⁶

- Odgojno-obrazovne institucije IZ-e u BiH **50,9%**
- Mediji IZ-e u BiH **11,4%**
- Kulturno-obrazovne institucije IZ-e u BiH **11,6%**
- Pomoć porodicama šehida, siromašnim, ugroženim i pomoć za povratak **4,5%**
- Troškovi štampanja i razduženja blokova **0,8%**
- Sredstva za podršku vjersko-prosvjetnih aktivnosti i rada muftijstva, Udruženja ilmije, Vijeća za fetve i Sabora IZ-e **12%**
- Vjersko-prosvjetne aktivnosti Rijasetu IZ-e **4,8%**
- Stipendije i drugi vidovi pomoći **4%**

⁶ U Fond Bejtu-l-mal ukupno je prikupljeno 5.650.000,00 KM, od čega 5.000.000,00 KM od zekata i sadekatu-l-fitra i 650.000,00 KM od kurbana i kurbanskih kožica, a raspodjela je izvršena prema gore navedenom prikazu.

Uplate zekata

Uplate putem bankovnog računa

Pored već ustaljenih uplatnih kanala za davanje zekata putem blokova za zekat, koji se mogu naći u svim džema'atima u BiH i dijaspori, zekat možete uplatiti u svim medžlisima Islamske zajednice u BiH, džema'atima u dijaspori i putem bankovnog računa i interneta:

Uplate iz BiH

Vakufska banka d.d. Sarajevo

Broj računa: **1602005500015065**

Sa naznakom: *Uplata za zekat, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*

Uplate putem interneta na:

www.rijaset.ba/zekat

Uplate iz inostranstva

PAY TO (PLATITINA):	COMMERZBANK AG, FRANKFURT AM MAIN, GERMANY
	SWIFT: COBADEFF
ACCOUNT NUMBER:	400876813701 EUR 400876813700 USD, GBP, CHF
BENEFICIARY'S BANK (BANKA KORISNIKA):	VAKUFСКА BANKA DD SARAJEVO
	SWIFT: VAKUBA 22
BENEFICIARY (KORISNIK):	RIJASET ISLAMSKJE ZAJEDNICE U BIH SARAJEVO, ZELENIH BERETKI 17.
BLZ ZA COMMERZBANK AG FRANKFURT	50040000
UPLATA ZA:	ZEKAT
IBAN:	BA391602005500015065

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

Ul. Zelenih beretki 17, 71000 Sarajevo

Telefon/Fax: +387 33 533 000 lokal: 218

E-mail: zekat@rijaset.ba,

Web: www.rijaset.ba/zekat

